

Udvikling af musikalsk kreativitet gennem becifringsklaver

Jens Stig Olsen har udgivet 6 bøger om becifringsklaver. Bøgerne præsenterer mange gode ideer til at få becifringsklaveret til at fungere optimalt med forslag til strums, fill-ins, akkordbrydninger og meget mere. Jens gør op med brugsklaverbegrebet – et begreb der er brugt i mange år, og som efter Jens' mening har haft sin tid, idet der efter Jens' mening i alle klaverpædagogiske forløb bør være tilbud om becifrings spil, improvisation, gerhørspil m.v. Jens mener i øvrigt, at klaveret på alle måder, er et centralt instrument både i skolen og på læreruddannelsen.

Du har udgivet seks bøger med becifringsklaver.

Hvilke tanker ligger der bag?

Det er en proces, som har været i gang i længere tid, og som startede, da jeg i 1988 blev ansat som seminarilærer i Aalborg. Jeg ville gerne lave et struktureret klavermateriale, som indbefattede hele becifrings spillet. Gennem mine år som seminarilærer har jeg udviklet meget materiale, og efter 20 år syntes jeg endelig, at der var et færdigt produkt. I mine udgivelser er det becifrings spillet, der er i fokus, fordi jeg synes, det er en vigtig del af musikstudiet at klæde de studerende på til at kunne spille ordentligt efter becifring på klaver. Det er jo også en vigtig del af musiklærerjobbet i folkeskolen.

Hvad har været vigtigt for dig at få med i dine udgivelser?

Overordnet har det været vigtigt for mig, at udgivelserne repræsenterer en struktureret og helhedsorienteret progression inden for becifrings spil, og at becifringsklaveret får sin egen plads. Noget af det, jeg har lagt meget vægt på, er beskrivelsen af fill-ins. Jeg tænker selv på mine bøger som en form for anden bølge inden for becifringsudgivelser i pædagogisk sammenhæng. Hvor første bølge primært har haft fokus på forskellige strums, repræsenterer jeg anden bølge ved en udvidelse af becifringsklaveret, så det handler om mere end bare forskellige strums. I bøgerne har jeg blandt andet kategoriseret forskellige typer af fill-ins, og min hovedpointe er, at der ikke er fastdefinerede måder at spille på, men at der findes forskellige principper, som man kan følge. Et eksempel er akkordbrydnings-princippet – det at man bryder akkorden i enkelte toner frem for at spille en hel akkord. Der kan være mange måder, man bryder akkorden på, og det er vigtigt, at pianisten finder sine egne gode figurer, som man holder af at bruge. Det er netop der, hvor jeg oplever, at becifrings spil har et enormt potentiale, fordi det kan være med til at udvikle den enkeltes musikalske kreativitet.

Hvordan er bøgerne rent praktisk opbygget?

Der er seks bøger i alt. De første tre handler udelukkende om at spille becifringer, hvor man synger til – lidt ligesom at spille på en guitar. De sidste tre

handler om at spille melodi og becifring, hvor der tages fat i forskellige måder at variere spillet på med forskellige anslagsteknikker, komplementære rytmiske elementer osv. Alle de elementer, der kan gøre klaverspillet spændende. Generelt er bøgerne opbygget med sange, som er nøje udvalgte – et vigtigt parameter har været sangens 'kendis-effekt'. Når man skal lære at spille på sit instrument, skal der altid være en glød, og det gøres ofte bedst med sange, som modtageren kender og er fortrolig med. Derudover er sangene udvalgt, så de passer naturligt ind i den progression, der er tænkt ind i bøgerne – hvis man starter på side 1 og fortsætter lineært fremad, skulle man gerne blive tørt stille og roligt gennem alle udgivelserne.

Mange genrer

Hvilke genrer er repræsenteret i udgivelserne?

Der er mange forskellige genrer. Foruden rock og pop er der jazz, shuffle og latinamerikanske rytmer. I bøgerne om becifring og melodi er der mange klassiske melodier, eksempelvis kendte julesange og salmer. Praktisk talt alle sange, som man kan komme ud for i en fællessang- eller korsituation. Der er ikke rigtig længere grænser for, hvilke sange der kan noteres med becifring; men det har været en lang kamp at nå hertil. I 1972 fik udgivelsen '555 sange' fjernet mange becifringer, fordi tiden ikke var moden til at becifre melodier. I dag kan man ikke forestille sig, at der udgives en sangbog, hvor sangene ikke er becifrede. Derfor er det at spille med becifringer ikke knyttet til nogen bestemt genre eller stilart, hvilket jeg nyder, fordi jeg selv har en bred smag. Jeg forsøger at opdrage mine studerende til, at det er okay at lytte til en bestemt genre derhjemme; men når de er på arbejde, skal de være professionelle og kunne forholde sig til alskens forskellige musikalske stilarter. Jeg anser det som uprofessionelt og uhensigtsmæssigt at føle sig for fin til bestemte genrer, når man arbejder med musikformidling.

Hvorfor har du valgt klaver og ikke guitar?

Guitar er et fantastisk instrument, som bestemt er anbefalelsesværdigt i musikundervisning. I mange

Jens er født i 1958
Bifag i musik, Aalborg
Universitet 1980, Musik-
pædagog (AM), Nordjysk
Musikkonservatorium 1985,
Diploma in Media Composi-
tion, Music For the Media
2008, Master i IT og læring,
Aalborg Universitet 2013
Ansæt på Aalborg Semina-
rium 1988 og fra 1990 på
Hjørring Seminarium 1990

Udgivelser:
Sangen i skolen (red. Edit
Aller) Dafolo 1998
Becifringsklaver 1-6
Dansk Sang 2009 - 2013
Den musikalske intel-
ligens: Et forsøg på en
kortfattet kategorisering
af musikkens subintelli-
genzer I:

Dansk Sang, Årg. 64, nr. 1
(2012)

Da musik blev et fag i
folkeskolen I:
Dansk Sang, Årg. 66, nr. 1
(2012)

Skal vi synge den originale
eller folkelige version af
vores danske sange? I:
Dansk Sang, Årg. 67, nr. 1
(2015)

www.becifringsklaver.dk

🎸 Guitar er et fantastisk instrument, som bestemt er anbefalelsesværdigt i musikundervisning. I mange musikalske sammenhænge er guitaren et bedre instrument rent ledelsesmæssigt end klaver. Alligevel er der noget fundamentalt i at kunne spille på klaver.

becifringsspil, samt en alsidig tilgang til musikken. Jeg synes eksempelvis, at det er problematisk, hvis der undervises alene i nodeklaver og kun klassisk musik. På den måde får eleven ikke stiftet bekendtskab med alle klaverets facetter. På samme måde mener jeg også, at det er problematisk, hvis læreren kun kan spille rytmiske stilarter og ikke tilbyder eleven kendskab til andre musikalske udtryksmuligheder.

Brugsklaver - et protestbegreb

Du ønsker helst ikke, at man kalder dine bøger for brugsklaver-bøger. Hvorfor?

Jeg er grundlæggende dødtæt af brugsklaver som begreb. Det er et protestbegreb fra en tid, hvor vi skulle legitimeres at kunne få lov til at spille efter becifringer, nemlig sidst i 1960'erne og begyndelsen af 1970'erne. Ejnar Kampff var frontfigur i forhold til at give de konservatoriestuderende andre redskaber end noder på klaver. Sammen med andre vigtige personer, blandt andet Claus Jørgensen, begyndte han at beskrive, hvordan der kunne arbejdes med becifringer, og heraf affødt begrebet brugsklaver. Brugsklaveret var i sin essens en lang række discipliner knyttet til høre lære og becifring; men efterhånden er det et begreb, man udelukkende bruger, når man taler om becifringsspil. Jeg synes, det er på tide, at vi stopper med at tale om brugsklaver som noget særskilt og blot lader det indramme af det overordnede begreb: At spille på klaver. Nu har vi i så mange år anvendt becifringer i sangbogsudgivelser, så det må være på tide, at det bliver accepteret som en af mange måder at spille klaver på og ikke som et særskilt begreb. Når jeg underviser, siger jeg altid til mine elever, at nu skal vi spille klaver - uanset om det er efter noder eller becifringer.

Hvordan bevarer vi bedst vores danske sangkultur?

Vi skal synge, synge og synge de sange, der har en betydning for os. Vi kan ikke stædigt holde fast i en sangkultur bare for at bevare den. Gennem min

🎵 Nu har vi i så mange år anvendt becifringer i sangbogsudgivelser; så det må være på tide, at det bliver accepteret som en af mange måder at spille klaver på og ikke som et særskilt begreb.

forskning i musikfagets historie kan jeg se, at sange kommer og går, og det er en sandhed, vi må lære at acceptere. "I østen stiger solen op" vil formentlig også forsvinde en gang og erstattes af andre sange; det er uomtvisteligt. For hundrede år siden kunne man ikke forestille sig en sangbog uden "Vift stolt på Kodans bølge" og "Flyv, fugl, flyv over Furesøens vove"; men de sange er helt forsvundet i dag. I Højskolesangbogens 7. udgave, der udkom i 1913, skrev man i forordet, at nu havde man endelig etableret et dansk sangrepertoire. Man havde altså en oplevelse af, at nu havde man til evig tid fundet de bedste danske sange, og det skulle der ikke røres ved. Sådan er virkeligheden bare ikke. Sange forsvinder, og nye kommer til; det er en grundlæggende præmis for vores sangkultur. Det er dog sådan, at jo mere vi synger, des flere sange får vi også med i sangkulturen, og de bliver dermed en del af vores alles kulturelle rygsæk.

Hvad er det, der gør, at en sang hænger fast og bliver en del af en sangkultur?

Det er et godt spørgsmål, som ikke medfører et endeligt svar. De gode sange rammer en tidsånd både i kraft af deres tekst, melodi og harmonisering. Der er strømninger omkring bestemte sange, eksempelvis "Livstræet" eller "Linedanser", som kan gøre dem til egentlige landeplager. Nogle bestemte bevægelser, for eksempel høj- eller efterskoler, kan desuden profilere bestemte sange, så de også får deres plads. Efterskolerne har netop udgivet en sangbog med mange nye sange fra den aktuelle rock- og popkultur; men de risikerer, at om fem år vil ingen kende disse melodier. Sange skal have noget tid at løbe på, inden vi ved, om det er noget, vi bliver ved med at ville synge og lytte til. Man kan efter min mening ikke entydigt definere en sangs kvalitet, fordi kvaliteten berører så mange elementer. Det handler både om groove, gode harmoniske sammensætninger og spændende melodiske forløb og selvfølgelig tekstens kvaliteter. Der er så mange dele, der gør en sang til en god sang, og det kan man heldigvis ikke sætte på formel.

Materialet gør modstand

Der er en bred opfattelse af, at musiklærerne - både dem under uddannelse og dem, der sidder ude på skolerne - er for dårlige til at spille klaver. Hvad skal vi gøre for at ændre dette?

Jeg er desværre tilbøjelig til at være enig i den opfattelse. Vi uddanner mange i musik som undervisningsfag, som ikke er gode nok på klaver. Der er flere ting, der spiller ind på dette. Et væsentligt element er, at vores vilkår for at uddanne de studerende konstant forringes. Vi får færre timer og kortere forløb. Det er ikke godt, for færdigheds læring fungerer over tid for at kunne lære klaveret godt nok som undervisningsinstrument. Det at lære et instrument er en meget vanskelig proces, hvor man konstant skal arbejde med sig selv. Kirsten Drotner beskrev det, som at materialet gør modstand - man ved godt, hvad fingrene skal, men alligevel gør klaveret og fingrene ikke som tiltænkt. Den modstand er en hård proces at gå igennem, hvor tålmodighed og øvelse er kernepunkter. Det kræver tid. Samtidig oplever jeg mange studerende, som har svært ved disciplinen at øve sig, og mange lærere, som glemmer, at det er en livslang proces med kontinuerlig øvelse at spille på et instrument. Det vigtigste er dog, at de studerende får et godt udgangspunkt, for det er lidt ligesom at køre på cykel. Hvis man først har lært det rigtigt, tager det lang tid at aflære det.

Den kulturelle rygsæk

Hvad er din største drøm i relation til den danske musikkultur?

Det er, at vi udvikler en fælles rummelighed, der medfører en lyst til at synge sammen. Jeg oplever ofte, at der rynkes på næsen af andre musikalske

musikalske sammenhænge er guitaren et bedre instrument rent ledelsesmæssigt end klaver. Alligevel er der noget fundamentalt i at kunne spille på klaver. Klaveret repræsenterer mange forskellige muligheder, fordi man både kan spille melodi og becifring. Det giver en alsidighed, som gør, at det kan bruges i langt flere sammenhænge i musikundervisning, end man kan med guitar. Derudover er klaver et godt instrument, hvis man skal blive klog på musikteori, og det er noget nemmere at forstå end guitaren. Musikteori er et essentielt redskab til at få et overblik over musikens væsen, og det er noget, man skal bruge i musikundervisning. Derfor synes jeg, at klaver er det vigtigste instrument i læreruddannelsen og i skolens musikundervisning.

Hvorfor er klaver og becifringsklaver så vigtigt?

Det er på grund af den alsidige anvendelighed. Klaver er godt i stort set alle sammenhænge, der har noget med musikformidling at gøre - både i musikundervisning, som akkompagnement til fællessang og som lærerens forberedelsesværktøj derhjemme. Det er selvfølgelig ikke sådan, at jeg synes, becifringsklaver er det eneste rigtige. En god klaverpædagogik indebærer efter min mening både node- og

